

שקלא וטריא

— סכום על דף היומי —

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במו שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

בבא קמא יב

והלכתא בכפותי¹, שדומה לחצר.

לבתר דנפק, אמר להו עולא ליושבים לפניו הכי אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי.

אמר ר"נ אשתמטין עולא נשטמ ממנו שהוא ירא, שאני סובר מטלטלי דמי, והוא ירא שאני אקשה עליו קושיות.

להלן מספר מקומות שגבו אפילו מיתומים:

הוה עובדא בנהרדעא ואגבו דייני דנהרדעא.

הוה עובדא בפומבדיתא, ואגביה רב חנא בר ביזנא.

אמר להו ר"נ זילו אהדורו שהוא סובר כמטלטלי דמי, ואי לא מגבינן לכו לאפדניכו!
א"ל רבא לר"נ: הא עולא, הא רבי אלעזר, הא דייני דנהרדעא, והא רב חנא בר ביזנא,

מר כמאן סבירא ליה?

א"ל אנא מתניתא ידענא².

דתני אבימי - פרובול חל על הקרקע, אינו חסר גביה וקיים ברשות מלווה, ואינו חל על העבדים.

מטלטלין נקנין עם הקרקע, ואינן נקנין עם העבדים.

לימא כתנאי-

ברייתא (1):

ההלכה היא שמטלטלים נקנין עם הקרקעות, שאם החזיק בקרקע קונה את המטלטלים ב'אגב'.

מכר לו עבדים וקרקעות:

החזיק בעבדים - לא קנה קרקעות.

בקרקעות - לא קנה עבדים.

קרקעות ומטלטלין:

החזיק בקרקע - קנה מטלטלין.

במטלטלין - לא קנה קרקע.

עבדים ומטלטלין:

החזיק בעבדים - לא קנה מטלטלין - אלמא כמטלטלין דמי.

במטלטלין - לא קנה עבדים.

עתה הגמרא מביאה ברייתא אחרת שסוברת שעבדים הרי הם כקרקעות, כדלהלן:

והתניא (2)-

החזיק בעבדים - קנה מטלטלין. אלמא כקרקעות דמי.

מאי לאו בהא קמפלגי:

1. דמר סבר (2) עבדים כמקרקעי דמי, ומר סבר (1) עבדים כמטלטלין דמי.

2. אמר רב איקא בריה דרב אמי - דכ"ע עבדים כמקרקעי דמי.

והתניא קנה שפיר,

והתניא לא קנה - בעינן קרקע דומיא דערים מצורות ביהודה דלא נידי -

להלן הפסוק שלומדים ממנו את קנין מטלטלים 'אגב קרקעות':

דתנן נכסים שאין להם אחריות, נקנין עם נכסים שיש להם אחריות: בכסף, בשטר ובחזקה - דאמר קרא ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה.

3. איכא דאמרי - אמר רב איקא בריה דרב אידי. דכ"ע עבדי כמטלטלין דמי.

והתניא לא קנה שפיר

הא דתניא קנה - בעודן מטלטלים עליו עבדים.

(קושיה) וכי עודן עליו מאי הוי?! חצר מהלכת היא, וחצר מהלכת לא קנה? ואפילו עומד: הא אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה, עומד ויושב, לא קנה.

(קושיה) והתניא החזיק בקרקע קנה עבדים?

התם בעומדין בתוכה.

מכלל דהאי לא קנה כשאין עומדין בתוכה -

הניחא להך לישנא (3) דאמר רב איקא בריה דרב אמי עבדי כמטלטלי דמי: היינו

דאי עומדין בתוכה, אין, אי לא, לא.

(קושיה) אלא להך לישנא דאמר (2) עבדי כמקרקעי דמי למה לי עומדין בתוכה? הא אמר שמואל: מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.

(דחיה) וליטעמך, להך לישנא דאמר עבדי כמטלטלין דמי, למה לי עומד בתוכה

הא קיימא לן דלא בעינן צבורין?

אלא מאי אית לך למימר?! שאני מטלטלי דנידי, ממטלטלי דלא נידי.

לכן מוכיח שאפילו שעבדים הם כמו קרקע מ"מ צריכים להיות בתוכם:

עבדא מקרקעי דנידי הוא, התם דינו של שמואל סדנא דארעא חד הוא.

[עד כאן דף יב עמוד א]

[משנה] נכסים שאין בהן מעילה

כתוב במשנה שנכסים שיש בהם מעילה אינו חייב בנזקו, ומשמע מכך, שדברים שאין בהם מעילה, למרות שהן קודש, חייב בנזיקין, ועל זה הגמרא שואלת כיצד. יתבאר שני תירוצים: רבי יוחנן כאן, ושל רבא לקמן (יג.), שנשאר בקושיא. כדלהלן:

מעילה הוא דלית בהו, הא מקדש קדשי?! מאן תנא? שמחייב כשהזיק שור שלמים

את של חבירו.

א"ר יוחנן בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי-

דאמר ממון בעלים הוא דתניא- לגבי שבועת הפקדון, שאם הפקיד בהמת שלמים אצל

חבירו, וכפר ונשבע, ולאחר מכן הודה, שמשלם קרן וחומש ומביא קרבן אשם.

ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממונו, ונקרא 'כחש בעמיתו', דברי ר' יוסי

הגלילי.

והתנן המקדש^{אשה} בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת,

לימא דלא כרבי יוסי הגלילי?

(דחיה) אפי' תימא ר' יוסי הגלילי-

כי אמר מחיים, שאחריותו עליו, אבל לאחר שחיטה מודה דכי קא זכו, בין כהנים בחזה

ושוק ובין בעלים בשאר בשר, משלחן גבוה קא זכו.

¹ תוספות ד"ה והלכתא בכפות. וצ"ל נמי דמירי בישן דכפות מהני דלא הוי חצר מהלכת וישן מהני דהוי משתמרת לדעתו כדאמרין בגיטין פרק הזורק (דף עח.). גבי כתב גט לאשתו ונתנו ביד עבדו ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור אין גט משום דהוי חצר המשתמרת שלא מדעתה ופריך ישן אמאי הוי גט חצר מהלכת הוא וכו' ישן שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות אלמא אע"ג דמוקי לה בכפות אפ"ה ניעור אינו גט ואין לפרש הלכתא בכפות כלומר לא חשיב מהלכת, ולא דמי לעומד ויושב, וכיון דכפות מועיל, ישן נמי מועיל דא"כ דבשאינן כפות איירי רבא, אמאי קאמר רבא ניעור אין גט משום דהוי חצר המשתמרת שלא לדעתה תיפוק ליה דהוי חצר מהלכת וכן פ"ה פרק הזורק והלכתא בכפות ובהווא קאמר רבא דניעור אין גט וכן פסקו הלכות גדולות דכפות וישן בעינן:

² תוספות ד"ה אנא מתניתא ידענא. אע"ג דבכמה דוכתין אשכחן דכמקרקעי דמי לענין אונאה ושבועה אור"י דהכא לא איירי אלא במילי דרבנן ולגבות מיתמי ומלקוחות וסבר שעבודא לאו דאורייתא ולא גבי אלא מדרבנן ולענין פרובול וקנין אגב דהוי נמי מדרבנן וקרא דערים מצורות אסמכתא בעלמא היא ולקמן דקאמר להך לישנא דאמר עבדא כמקרקעי דמי למה לי עומדים בתוכה למ"ד נמי כמטלטלי דמי הוה מצי למיפרך דהא לא חשיב כמטלטלי אלא לענין מילי דרבנן [אך במילי דאורייתא הם כקרקע, א"כ מדוע לא קנה מדין שמואל] אלא דבלאו הכי פריך שפיר והא דבעי למידק בפ' המוכר את הבית (ב"ב סו.) אי עבדא כמטלטלי דמי או כמקרקעי דמי ממתני' דהוי בה עבדים ובהמה כולן מכורין [גבי המוכר את העיר לא מכר את העבדים אך אם אמר 'כל מה שבתוכה' אז קנה כולן. שם הגמרא מדייקת דדווקא אם פירש הא לאו הכי אין העבדים נחשבים כמטלטלים] ומייתי לה נמי בפרק מי שמת (שם קנ.) גבי מטלטלין של פלוני לא שייכא הכא כלל דהתם בלשון בני אדם תלינן:

בבא קמא יב

(קושיה) ומחיים י"ד מי אמר, והתנן-

הגמרא מקשה סתירה בין המשנה במעשר שני לברייתא של רבי יוסי, רבינא מתרץ
קושיא זו, ולפי תירוץ הגמרא מקשה על מה שאמרנו לעיל: שקדשים מחיים נחשבים
כממון בעלים. כדלהלן:

בכור מוכרין כהן לכהן אחר **אותו תם: חי**, והלוקח ימתין עד שיפול בו מום [אבל חי שחוט,

אסור בהנאה, משום שחוטי חוץ] **ובעל מום: חי ושחוט.**

ומקדשין הכהנים **בו את האשה** שהם ממון בעלים.

ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוב לא שנו אלא בכור בזמן הזה, דכיון דלא חזי
להקרבה, אית להו לכהנים זכייה בגוייהו.

אבל בזמן שבית המקדש קיים, דחזי להקרבה, לא.

(קושיה) ואיתיביה רבא לר"נ - ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממון,

אפילו בזמן שבית המקדש קיים שמביא קרבן אשם, **דברי ר' יוסי הגלילי.**

(תירוץ) **ומשני רבינא בבכור בחו"ל ואליבא דר"ש-**

דאמר אם באו מחו"ל לארץ ישראל תמימים יקרבו. אם באו ^{בדיעבד}, אין, לכתחלה
לא.

[עד כאן דף יב עמוד ב]

משלחן גבוה זכו, משמע אבל מחיים היו ממון בעלים, אע"ג דהוי מתנות כהונה. וא"ת אי הוה
משני מתנות כהונה שאני הוה משמע דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה היו ממון בעלים
ובפ"ב דיו"ט (ביצה כא.) נמי אמר דבעלים משלחן גבוה זכו וי"ל דה"מ לענין נדרים ונדבות
דאינו קריבים ב"ט משום דעיקר שחיטה הוי בשביל גבוה ולא משום אכילת בעלים והוי לכם
ולא לגבוה, אבל פשיטא דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים לקדש בו אשה ולכל
דבר, וכן משמע דהמקדש בחלקו בחלק כהנים איירי דלשון המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק
כהנים דבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר הקרבן שלהן

י"ד תוספות ד"ה ומחיים מי אמר. תימה מאי קס"ד אי מחיים לא אמר כ"ש לאחר שחיטה [א"כ
באיזה מקרה דיבר רבי יוסי שחייב בשבועת הפקדון] ואין לומר דה"פ ומחיים מי אמר אפילו
היכא דחזיא להקרבה מדקמפלטג בין מחיים לאחר שחיטה, מכלל דמחיים אפילו בחזי
להקרבה חשבת ליה ממון דומיא דלאחר שחיטה, דאם כן כי פריך מבכור לסייעיה משלמים
דקאמר בן עזאי לא בא הכתוב אלא לרבות שלמים וכן עזאי ואבא יוסי אתו לפרושי מילתיה
דר"י הגלילי כדפ"ה ושלמים חזו להקרבה ואפילו לכתחילה יקרבו וי"ל דה"פ ומחיים מי אמר
במתנות כהונה בחלק שיש לכהנים בשלמים, מדלא קאמר מתנות כהונה שאני, דהמקדש
בחלקו היינו מתנות כהונה חלק שיש לכהנים בשלמים, אלא קאמר משום דלאחר שחיטה